

Pirmojo pasaulinio karo padariniai

Ievos Kuraitytės IVd,
Vytauto Didžiojo gimnazija

Pirmasis pasaulinis karas prasidėjo **1914 metais**. Tai buvo karas tarp dviejų imperialistinių valstybių blokų dėl pasaulio perdalijimo. Šiame kare dalyvavo daugiau kaip 30 valstybių. Vienoje pusėje – tai Vokietija, Austrija – Vengrija, vėliau prisijungė Turkija, Bulgarija ir kitos valstybės. Kitoje pusėje – Antantės sąjungos, vadovaujamos Anglijos, Prancūzijos ir Rusijos, šalys: Japonija, Italija, JAV, Graikija, Serbija, Albanija ir kitos valstybės.

Pirmasis pasaulinis karas

Pirmasis pasaulinis karas baigėsi **1918 metais lapkričio 11 dieną**, kai tarp Vokietijos ir jos priešininkų Kompjeno miške, netoli Paryžiaus, buvo pasirašytos paliaubos. Rusija iš karo išstojo 1918m. kovo 3d.

(Serbų kariai prie mirusių draugų)

- Pasikeitė politinis pasaulio žemėlapis
- Įkurta Tautų sąjunga
- Didžiulis sužeistų, mirusių žmonių skaičius
- Didžiuliai materialiniai nuostoliai
- JAV tapo įtakingiausia pasaulio valstybė
- Pokyčiai dalyvavusių šalių politinėje sistemoje
- Pradėjo irti kolonijinė sistema

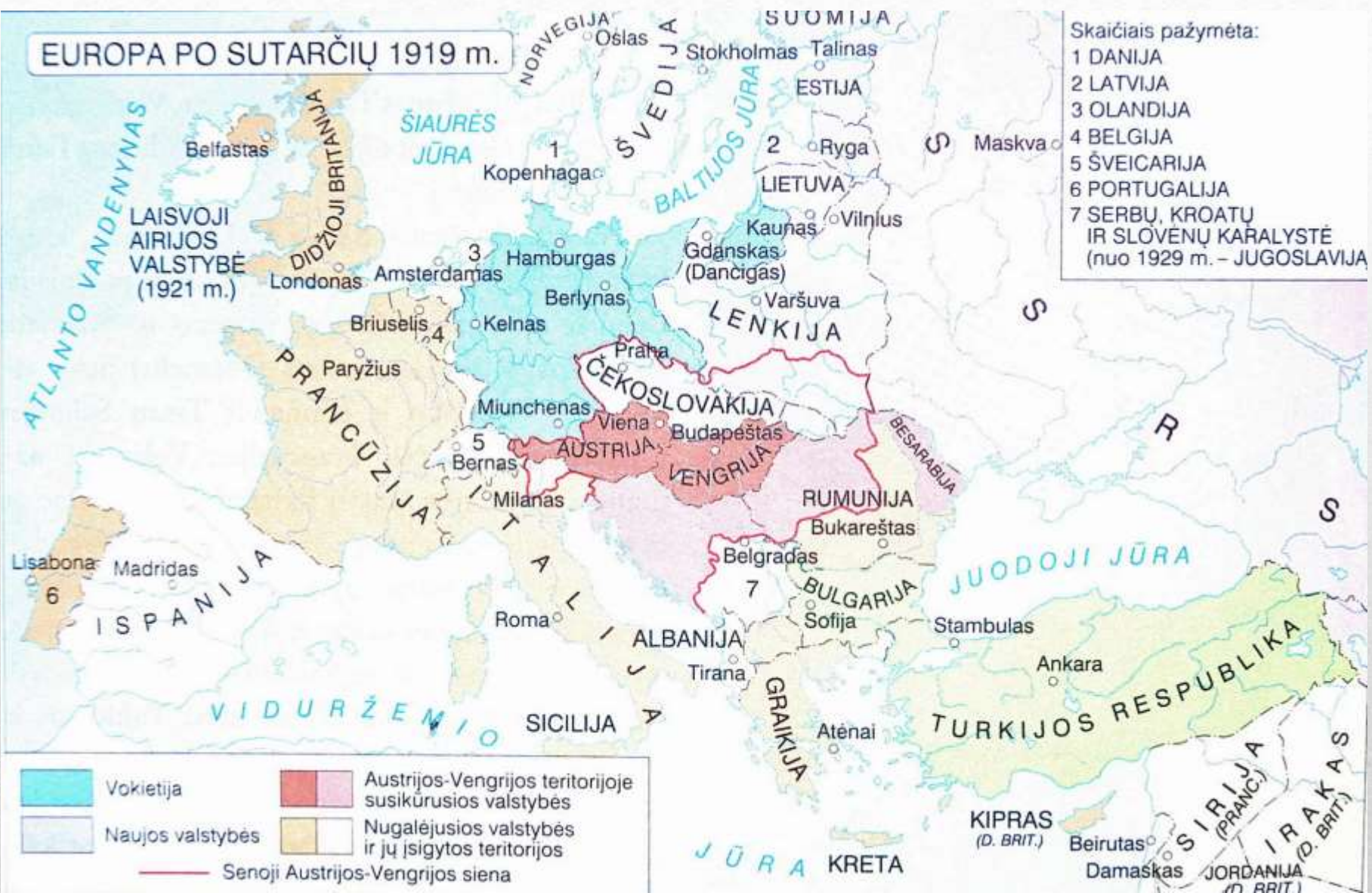
Svarbiausi IPK padariniai

Pagal Versalio sutartį, pasirašytą **1919 metų birželio 18 dieną**, pakeistas pasaulio politinis žemėlapis.

Vokietija turėjo atiduoti Elzazo, Lotaringijos ir Saaro kraštus, Lenkijai - dalį Aukštosios Silezijos, dalį Rytprūsių, Poznanę ir Dancigo koridorių. Klaipėdos kraštas taip pat buvo atskirtas nuo Vokietijos. Suirus Austrijos – Vengrijos imperijai, Vengrija buvo atskirta nuo Austrijos. Galicija buvo prijungta prie Lenkijos. Bochemija, Slovakija ir Moravija sudarė atskirą Čekoslovakijos valstybę. Serbija, Kroatija, Slovėnija ir Juodkalnija buvo sujungta į vieną naują valstybę – Jugoslaviją. Rumunija gavo iš Vengrijos Transilvaniją. Taip pat Rumunija prisijungė Rusijos valdytą Besarabiją.

Pasaulio žemėlapis pokyčiai

EUROPA PO SUTARČIŲ 1919 m.

- Skaiciais pažymėta:
- 1 DANIJA
 - 2 LATVIJA
 - 3 OLANDIJA
 - 4 BELGIJA
 - 5 ŠVEICARIJA
 - 6 PORTUGALIJA
 - 7 SERBU, KROATŲ IR SLOVĖNŲ KARALYSTĖ (nuo 1929 m. – JUGOSLAVIJA)

	Vokietija		Austrijos-Vengrijos teritorijoje susikūrusios valstybės
	Naujos valstybės		Nugalėjusios valstybės ir jų įsigytos teritorijos
		Senoji Austrijos-Vengrijos siena	

Vidurio Europoje vyravo atgimusi Lenkijos valstybė, o Baltijos jūros pakrantėje – savo nepriklausomybę atgavusios Suomija, Estija, Latvija ir Lietuva.

Europos šalys iki Pirmojo pasaulinio karo

1918–1920 m. susikūrusios naujos Vidurio ir Rytų Europos valstybės

Vokietija Versalio taikos sutartimi neteko kolonijų Afrikoje ir Tolimuosiuose Rytuose, o iš Turkijos atimtos arabų šalys. Jos atiteko Prancūzijai, Anglijai, Japonijai, Belgijai.

(Vokiečių atvirutė iš kolonijų)

Tautų sąjunga pradėjo veikti **1920 metų pradžioje**. Į ją stojančios valstybės įsipareigoavo viena kitai padėti užpuolimo atveju. Penkios didžiosios valstybės: JAV, Didžioji Britanija, Prancūzija, Italija ir Japonija – Tautų Sąjungos Taryboje turėjo užimti nuolatinės vietas. Tautų Sąjungos tikslas buvo garantuoti pasaulyje taiką, bet jau iš pat pradžių ji susidūrė su sunkumais, nes Versalio sutartimi sienos tarp valstybių buvo nustatytos neatsižvelgiant į kalbinę, kultūrinę, politinę ir ekonominę vienos ar kitos valstybės situaciją, o tai sudarė sąlygas naujiems konfliktams.

Tautų sąjunga

(Tautų Sąjungos Tarybos posėdis 1926m. kovą, Ženevoje)

Bundesarchiv, Bild 102-13118
Foto: o. Ang. 1. Februar 1932

(Tautų rūmai - pastatas, pastatytas 1929-1938 m. ir buvęs Tautų Sąjungos būstine iki jos paleidimo)

(Dovas Zaunius(kairėje) ir Vaclovas Sidzikauskas(dešinėje) - Lietuvos atstovai Tautų Sąjungoje)

Kare 10 mln. žmonių žuvo, apie 20 mln. buvo sužeista (iš jų 3,5 mln. tapo invalidais).

WW1 Shellshock.flv

**Didžiulis sužeistų, mirusių
žmonių skaičius**

Valstybė	Mobilizuotų	Nukautų ir mirusių	Sužeistų	Belaisvių ir dingusių	Iš viso	Nuostolių%
Rusija	12.000.000	1.700.000	4.950.000	2.500.000	9.150.000	76,3
Prancūzija	8.410.000	1.357.800	4.266.000	537.000	6.160.800	73,3
D.Britanija	8.904.467	908.371	2.090.000	191.652	3.190.235	35,8
Italija	5.615.000	650.000	947.000	600.000	2.197.000	39,1
JAV	4.355.000	126.000	234.300	4.500	350.300	8,0
Japonija	800.000	300	907	3	1.210	0,2
Rumunija	750.000	335.706	120.000	80.000	535.706	71,4
Serbija	707.343	45.000	133.148	152.958	331.106	46,8
Belgija	267.000	13.716	44.686	34.659	93.061	34,9
Graikija	230.000	5.000	21.000	1.000	27.000	11,7
Portugalija	100.000	7.222	13.751	12.318	33.291	33,3
Juodkalnija	50.000	3.000	10.000	7.000	20.000	40,0
Iš viso	42.188.810	5.152.115	12.831.004	4.121.090	22.089.709	52,3

Antantės šalys

Valstybė	Mobilizuotų	Nukautų ir mirusių	Sužeistų	Belaisvių ir dingusių	Iš viso	Nuostolių %
Vokietija	11.000.000	1.773.700	4.216.058	1.152.800	7.142.558	64,9
Austrija-Vengrija	7.800.000	1.200.000	3.620.000	2.200.000	7.020.000	90,0
Turkija	2.850.000	350.000	400.000	250.000	975.000	34,2
Bulgarija	1.200.000	87.500	152.390	27.029	266.919	22,2
Iš viso	22.850.000	3.386.200	8.388.448	3.629.829	15.404.477	67,4

Trilypė sąjunga

Europa dėl karo labai nusilpo. Prie žmonių aukų prisidėjo didžiuliai materialiniai nuostoliai, kurių dydis siekė šimtus milijardų frankų. Valstybių finansų būklė tapo katastrofiška: karui finansuoti prispausdinta pinigų, klestėjo infliacija, prasiskolinta užsieniui. Karui pasibaigus, Europos pinigų kursas, palyginti su doleriu, krito, ir europiečiai, kadaise buvę pasaulio bankininkais, tapo skolininkais. Europos valstybės susidūrė ir su kitais sunkumais: po karo ėmusios vėl eksportuoti savo gaminius, pamatė, kad jų vietą jau užėmė rimti, kare mažai tenukentę konkurentai: Japonija, JAV. Taip pat smarkiai dėl valstiečių mobilizacijos į armiją smuko ir žemės ūkis.

Ekonominis Europos nuosmukis

(Ypres miestas Belgijoje, 1919m. Jis buvo visiškai sugriautas po IPK)

(Dėl esančios infliacijos, Veimaro respublikoje
pinigai tapo beverčiai)

IPK, jo sukelta šalių ūkių suirutė, žmonių nuskurdimas turėjo įtakos ir kare dalyvavusių šalių politinei tvarkai. Rusija iš carinės monarchijos tapo Tarybų respublika, Vokietija iš kaizerinės pusiau absoliutinės monarchijos 1919 metais tapo Veimaro respublika, Vengrija iš monarchijos tapo buržuazine demokratine valstybe. O Italijoje po karo įsigalėjo fašistinės nuotaikos ir 1922 metais B. Musolinis įvedė fašistinę diktatūrą.

Besikeičiančios politinės sistemos

JAV ekonomika smarkiai praturtėjo iš karinių tiekimų. Ji ne tik išmokėjo skolas Vakarų Europos šalims, bet ir skolino joms didžiules sumas, tapdama jų svarbiausia kreditore. Per karą ir Paryžiaus taikos konferencijoje JAV prezidentas T.V.Vilsonas, kartu su Prancūzijos ir Anglijos lyderiais, dalyvavo svarbiausiuose pasitarimuose, jo dėka buvo įkurta Tautų Sąjunga, padaryta svarbių pertvarkymų Europos žemėlapyje. Nuo tada be JAV negalėjo būti priimami jokie svarbūs tarptautiniai politiniai sprendimai.

JAV padėtis po IPK

Per pirmąjį pasaulinį karą imperialistinės valstybės ėmė dar labiau išnaudoti savo kolonijas: jos tapo žaliavų ir žmonių šaltiniu karo veiksmais. Tuo pačiu karo metu ėmė sparčiai vystytis vietinė, nacionalinė pramonė. Visa tai skatino šalių nacionalinį išsivadavimo judėjimą. Todėl po karo ėmė irti kolonijinė sistema. Nepriklausomybę išsikovojo: Turkija (1923m.), Iranas (1922m.), Afganistanas (1919m.), Egiptas (1919m.) ir kt. valstybės.

Kolonijinė sistema

(Mustafa Kemal Atatürk –
pirmasis nepriklausomos
Turkijos prezidentas)

(Egiptas 1919m. Egiptiečiai reikalauja
nepriklausomybės)

- <http://moku.lt/darbai/moku.lt-pirmojo-pasaulinio-karo-padariniai>
- <http://ztkp.lt/2007/12/14/pirmasis-pasaulinis-karaspamoka-nr-3/>
- http://lt.wikipedia.org/wiki/Pirmasis_pasaulinis_karas
- <http://www.flickr.com/photos/96884693@N00/3411724188/>
- <http://www.germanpostalhistory.com/php/viewitem.php?itemid=48201&germany%20cover=search&>
- <http://www.mtholyoke.edu/~jiang20j/classweb/worldpolitics/p1.html>
- <http://www.flickr.com/photos/96884693@N00/3411724188/>
- Istorijos vadovėlis, I dalis. (Aut. G.Kaselis, R. Morozovienė, M. Tamošaitis)

Šaltiniai

Vilnius, 2011